

Lamino från 1956 har till dags dato sålts i över 150 000 ex, vilket gör den till Sveriges mest sålda fåtölj. Sköna hems läsare utsåg den hösten 1999 till "Seklets svenska möbel". Stolen på bilden, i ek, med armstöd i teak och koskinn i sitsen, kostar 5 800 kr, Bacchus antik. Motsvarande nya från Swedese, 9 800 kr.

YNGVE EKSTRÖM (1913–88), möbelformgivare.

Vaggerydssonen Yngve Ekström är en modern klassiker i svensk möbelkonst. Den kurviga vilstolen Lamino, den karaktärsfyllda pinnstolen Arka och den eleganta matstolen Gracell

är några kända exempel, alla skapade på 1950-talet. Yngve Ekström var självlärd, och förutom formgivare också snickare och bildhuggare men framförallt klurig entreprenör av bästa småländska sort. Han grundade 1944, bland annat med brodern Jerker, det framgångsrika möbelföretaget Swedese (då under namnet ESE-möbler). Genombrottet kom 1953, i samband med att han ställde ut på NK-Bo, inbjuden av Lena Larsson. Sedan dess framstår Yngve Ekströms enkla, naturnära och linjesköna stolar som något av det bästa vi kan visa upp inom den tradition av mjukare svensk funktionalism som uppstod på 1940- och 50-talen.

Bekväma stolar i sköna linjer

Yngve Ekström var en mjuk funktionalist

Av MAGNUS PALM Foto: PATRIK ENGQUIST med flera

Checklista för Yngve Ekströms möbeldesign

- Mest stolar och fåtöljer, även soffor, fotpallar och småbord.
- Svarvat och massivt, men med skiktlimmat böjträ som specialitet, kompletterat med i huvudsak skinn-, fårskinns- och textilklädsel. Vanliga träslag: ek, bok, teak och björk, senare även furu.
- Harmoniska linjer utan vassa kanter.
- Form anpassad efter sittkurva och bekvämlighet, liksom för effektiv tillverkning och transport.

Den ovanligt breda pinnstolen Arka, ritad 1955 för Stolab, sedd rakt framifrån och i profil. Här i en ek-variant (den kom även i björk), 3 900 kr, Bacchus.

Liksom Laminofåtöljen har ett småsyskon med lägre rygg, Laminett, så hade Laminos "pappa", fåtöljen Kurva från 1953, sin lägre variant, Båge. Här i profil och framifrån, 4 800 kr, Bacchus.

Trätsitsiga soffan Accent från 1959 är åter i produktion hos Swedese, från 18 500 kr inkl klädsel. Finns även som fåtölj, från 9 400 kr.

Yngve Ekströms småbord är liksom fåtöljerna lätta, luftiga och flyttbara, samt begåvade med kongeniala namn, här Rulett, 1 275 kr, Bacchus.

Anders, 1945, en tidig, Bruno Mathsson-inspirerad Yngve Ekström-fåtölj, innan den typiska Yngve Ekström-fåtöljen var född.

Thema från 1952, en monteringsbar exportsuccé kallad "fyra i en låda", efter antalet stolar som kunde packas i samma kartong.

Mingo från 1956, måhända döpt efter irokesindianerna i Nordamerika, är en stoppad, stadigare variant av sitt årsbarn Lamino.

PATRIK ENGQUIST, PATRIK JOHANSSON, SWEDESE

Yngve Ekström

Fyndställen & priser

Yngve Ekströms stolar och fåtöljer har tidigare varit ganska ymnigt förekommande på stadsauktioner och liknande. Men i dag värdesätter vi dem högre, och allt oftare hamnar de på kvalitetsauktioner, och i skyltfönstren på antikaffärer specialiserade på 1900-talsdesign. Antikhandlaren Hans Hillner på Bacchus antik säger: "Man har sett ner på det svenska och sagt att det bara är danskarna som kan. Men Yngve Ekströms möbler visar att den svenska möbeldesignen från 50-talet står på egna ben."

I Stockholm finns stora möjligheter att på auktioner och i antikaffärer, särskilt längs stråket Odengatan–Upplandsgatan, hitta Yngve Ekströms möbler. Priset har gått upp markant på senare år, och man får vara beredd att betala minst 3 000 kr för till exempel en Arkapinnstol (bild föregående sida), att jämföra med kanske 300 kr för fem år sedan, då få visste att Arka var Yngve Ekströms skapelse.

Signaturer, märken, m m

På Laminostolen (detalj nedan) kan föregångaren till Ikeas berömda sexkantsnyckel studeras. Dan Gordan skriver i *Svenska stolar*: "För att kunna skeppa billigt till USA arbetade man fram en knockdown-konstruktion som man hållit fast vid genom åren; ännu i dag skruvar kunden i de fyra skruvar som fäster sitsen vid benen. Jerker Ekström, bror till Yngve, ersatte dock snart skruven med en mutter i sargen och en skruv i benstället, som dras fast med sexkantsnyckel. En uppfinning som inte bara gjorde hopsättningen lättare och möblen starkare, utan som snart spreds (något patent togs aldrig) och bland annat blev en av förutsättningarna bakom Ikeas enorma framgångar." Signaturen (bilden t h), ett Y i en ram, återfinns på stolen Båge (se föregående sida).

PATRIK JOHANSSON

För Gemla ritade Yngve Ekström den graciösa, gracila Gracell. Den kom 1956, ett år före Gio Pontis ryktbara, snarlika Superleggera. Gracell kunde fås med sits i stoppad galon, sadelgjord, papperssnören som på bilden eller flätat japanskt sjögräs.

PATRIK ENGQUIST

LÄS MER!

Dan Gordan: *Svenska stolar och deras formgivare 1899–2001*

(Byggförlaget 2002) tillhandahåller faktatät och väl-illustrerad information i ämnet. Yngve Ekström är representerad med 9 av 330 stolar, vilket placerar honom i tätgruppen med Bruno Mathsson, Carl Malmsten och Josef Frank.

Svenska möbler 1890–1990 (Signum 1991), i redaktion av Monica Boman. Standardverket om modern svensk möbelformgivning. Lena Larsson skriver insiktsfullt om Yngve Ekström och hans tid i kapitlet *Ett dynamiskt årtionde*.

